

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

ניתן ביום 20 ספטמבר 2012

מדינת ישראל

המערערת

-

מירון חומש

המשיב

לפני: השופטת ורדה וירט-ליבנה, השופטת רונית רוזנפלד, השופט אילן איטח
נציג ציבור (עובדים), מר ישראל דורון, נציגת ציבור (מעבידים), גב' דיתי שרון

בשם המערערת - עו"ד גדי שילה
בשם המשיב - עו"ד נועה ברוק

פסק דין

השופט אילן איטח

1. לפנינו ערעור על החלטת רשם בית דין זה, השופט אילן סופר, ובה נקבע כי המשיבה לא הגישה את הערעור שכנגד באיחור.

הרקע לערעור

2. ביום 13.11.11 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו (תע"א 10391-07; השופטת אורנית אגסי ונציגי הציבור גב' חביבה שדה ומר יואב גיא) אשר חייבה את המערערת (להלן – המדינה) לשלם למשיב (להלן – מר חומש) סכומים שונים כפיצוי על התנהלותו של הנתבע 2 בתיק – מר יעקב אפרתי – אז מנהל מינהל מקרקעי ישראל (להלן – מר אפרתי).

3. ביום 12.12.11 הגישה המדינה ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי (ע"ע 25805-12-11). הערעור כוון כנגד קביעות שונות של בית הדין האזורי וכנגד כל הסכומים שנפסקו. הודעת הערעור האמורה נשלחה לב"כ מר חומש בדואר אלקטרוני בו ביום. ביום 2.1.12 ביקש ב"כ המדינה בהודעת דוא"ל מב"כ מר

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

חומש לאשר את קבלת הודעת הערעור. בו ביום השיבה ב"כ מר חומש "מאשרת קבלה".

4. ביום 15.1.12 פנתה ב"כ מר חומש לב"כ המדינה כדלהלן: "בכוונתנו להגיש ערעור שכנגד בתיק של מירון ועליי לעשות כן עד ליום 22.1.12. בשל לחץ ועומס שנוצר בשל מחלה אני זקוקה לשבועיים של ארכה להגשת הערעור. אודה לקבלת הסכמתך. ...". בו ביום השיב ב"כ המדינה, בדוא"ל, שאינו יכול להסכים לבקשה והציע כי יוגש ערעור שכנגד "קצר שכולל הטענות באופן תמציתי ביותר, ולאחר מכן תוכלו להרחיב בסיכומי הטענות". בסיום תשובתו בהיקש ב"כ המדינה מחברתו, ב"כ מר חומש, לקבל את תשובתו "בהבנה". ב"כ מר חומש השיבה כי אינה יכולה להבין את עמדתו וביקשה לדעת מהי עמדת המדינה שעליה לציין בבקשה להארכת המועד. בתשובה – הכל באותו יום – השיב ב"כ המדינה כי ניתן לציין כי ב"כ המדינה מסרב לבקשה והציע להגיש "ערעור קצר", ולחלופין הציע כי ב"כ מר חומש תצרף את התכתובת בדוא"ל.

5. ביום 15.1.12 הגיש מר חומש בקשה להארכת המועד להגשת ערעור שכנגד. וכך נומקה הבקשה:

"1. כתב הערעור הומצא למשרדי ב"כ המשיב ביום 22.12.2011 באמצעות הדואר האלקטרוני (ככל שהמדובר בהמצאה כדין).

2. בשל נסיבות רפואיות הקשורות בח"מ, אשר מכירה את התיק על כל פרטיו, ואשר גרמו לה להיעדר ממשרדה תכופות לאחרונה, לא יהיה סיפק בידה להשלים את מלאכת כתיבת כתב הערעור שכנגד במועד.

3. בנסיבות אלה, זקוקה הח"מ לארכה בת 30 ימים (בין היתר, בשל העומס הרב שהצטבר על שולחנה).

4. ב"כ המערערים, עו"ד גדי שילה, הביע את התנגדותו לבקשה והציע כי המשיב יגיש ערעור קצר ולאחר מכן ירחיב בסיכומי טענותיו.

5. לבד מהעובדה כי אין בתגובת ב"כ המערערים טעם ענייני לסירוב הבקשה החברית, מבקש המשיב להפנות את בית הדין הנכבד לעובדה כי טרם ניתנה החלטה בערעור וטרם נקבעו מועדים ולפיכך, לא יהיה במתן ארכה זאת כדי לפגוע בזכויות המערערים ו/או להביא לדחיית המועדים בערעור.

... "

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

יצויין עוד כי חרף הבקשה, הלכה למעשה, עוד באותו יום – 15.1.12 – הגיש מר חומש הודעת ערעור שכנגד.

6. המדינה התנגדה לבקשה להארכת המועד. מר חומש השיב כי הבקשה התייתרה משעוד באותו יום הוגשה הודעת הערעור שכנגד, וכן צויין כי המדינה המציאה לב"כ מר חומש את הודעת הערעור באמצעות פקס ביום 18.1.12 ובאמצעות שליח ביום 19.1.12. עוד נטען, והפעם בהדגשה, כי הודעת הערעור לא הומצאה כדין.

7. ביום 26.3.12 החליט הרשם כך :

"בהתאם לתקנה 497ג. (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984, על מנת שניתן יהיה להמציא כתב בית דין באמצעות דואר אלקטרוני, על הנמען לציין כתובת זו בפנייתו לבית המשפט. משלא ציין הנמען כתובת הדואר האלקטרוני הרי שלא ניתן היה להמציא לכתובת הדואר האלקטרוני הודעת הערעור ועל כן לא בוצעה מסירה כדין.

משכך – מוארך המועד להגשת הערעור שכנגד עד להגשתו בפועל."

הטענות בערעור

8. המדינה טוענת כי הרשם שגה בכך שקבע כי הודעת הערעור לא הומצאה כדין למר חומש, ולכן אין למנות את הימים שחלפו מיום 22.12.11. לטענתה, לפי הפסיקה במקרים בהם ברור כי צד ידע על קיומו של כתב בית דין ופעל לפיו אין הוא רשאי לטעון להעדר המצאה כדין. במקרים כגון אלה 'כלל הידיעה' גובר על 'כלל ההמצאה'. בנוסף טענה המדינה לפגמים שונים בקשר להודעת הערעור שכנגד אשר הוגשה הלכה למעשה.

9. מר חומש שב וטען כי הודעת הערעור הומצאה אליו כדין רק ביום 19.1.12 ולכן כלל לא היה מקום להיזקק לבקשה להארכת המועד, שכן הערעור שכנגד הוגש במועד. נטען כי בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה נקבע כי יש להעדיף את כלל ההמצאה ורק במקרים חריגים יש לסטות ממנו; לטענת מר חומש מקרה זה אינו מקרה חריג, ולעניין מפנה מר חומש לכך שהמדינה המציאה את הודעת הערעור בשנית לבאי כוחו. בכל מקרה נטען כי בנסיבות הענין מתקיימים 'טעמים מיוחדים' המצדיקים את הארכת המועד.

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

10. לשלמות התמונה נציין כי בדיון הקד"מ מיום 11.9.12 השלימו הצדדים את טיעוניהם, משלא עלה בידי להביא את הצדדים לכלל הסכמה.

הכרעה

11. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים אנו סבורים כי דין הערעור להדחות, אפילו ידחה טעמו של הרשם, ועמדתנו נבאר בקצרה:

'כלל ההמצאה' מול 'כלל הידיעה'

12. מנין הימים להגשת ערעור וערעור שכנגד נקבע בתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב – 1991. לגבי הערעור נקצבו 30 ימים (תקנה 73) ולגבי ערעור שכנגד נקצבו 10 ימים (תקנה 99). לפי תקנות אלה מנין הימים הוא מיום 'שימוע' פסק הדין או מיום ההמצאה של פסק הדין או של כתב הערעור, לפי העניין. אופן 'ההמצאה' נקבע בתקנות 475 - 503 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984, אשר חלות בבתי הדין לעבודה מכוח תקנה 129 לתקנות בית הדין. רק המצאה כפי שנקבע בתקנות החלה את מנין הימים שנקצבו לבעל דין לבצע פעולה משפטית. מסירת כתב בית דין או פסק דין שלא לפי הקבוע בתקנות לא נחשבה כהמצאה. גישה זו כונתה בפסיקה "כלל ההמצאה", והיא נועדה לספק את הודאות הדרושה לצורך מנין הימים.

עם זאת, וכפי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון¹ ובפסיקת בית דין זה², "במרוצת השנים, התפתחה בפסיקה גישה לפיה ניתן, במקרים מיוחדים, למנות את הימים להגשת ערעור מן המועד בו הגיע פסק הדין לידיעתו של המערער, אף אם פסק הדין עליו הוא מבקש לערער הומצא לו במועד מאוחר יותר. גישה זו כונתה בפסיקה "כלל הידיעה". על פי גישה זו, ניתן לתת תוקף ל"כלל הידיעה" במקרים חריגים ומיוחדים בהם קיים "דבר מה נוסף", כלשונו, המצדיק סטייה מן האיזון שערך מחוקק המשנה בדיני ההמצאה שבתקנות. גישה זו אומצה על ידי בית דין זה. כך, בפרשת שדה (עא"ח 18/07 ד"ר אילן שדה – אוניברסיטת בן גוריון; פסק דין מיום 3.3.08) נקבע העקרון כי "כלל הידיעה" ייושם במקרים חריגים בלבד בהם מתקיימים שני תנאים בסיסיים של ידיעה ממשית של בעל הדין על תוכן פסק הדין ושל אופן התנהגות בעל דין בניהול ההליכים מאז. הכלל הוא שיש להעדיף את "כלל ההמצאה" על פני "כלל הידיעה", זאת בתנאי

¹ רע"א 11286/05, אריק זמיר - בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (2007).

² עא"ח 48/06 בית יוסף בע"מ – שרה חן (2007).

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

ש"כלל ההמצאה" אינו משמש מנוף להתנהגות חסרת תום לב, בלתי מוצדקת או בלתי מידתית של הצד שכנגד, או לשימוש בלתי סביר בהליכי בית משפט. כך בפרשת קרמר (ע"ר (ארצי) 38199-05-11 נתן קרמר –שרה אורן, פסק דין מיום 29.8.11) העדיף בית הדין את 'כלל ההמצאה' הפורמלי על פני 'כלל הידיעה'."

13. אין לפנינו טענה כי במקרה הנוכחי הודעת הערעור של המדינה 'הומצאה' למר חומש כדין, קרי – באופן שנקבע לכך בתקנות. יחד עם זאת, על פני הדברים נראה כי המקרה שלפנינו הוא המקרה בו יש להפעיל את 'כלל הידיעה', שכן התקיים בו אותו 'דבר מה נוסף', והוא האישור של ב"כ מר חומש על קבלת הודעת הערעור, העדר כל טענה לענין דרך ההמצאה – באופן שיש בו כדי להצדיק הסתמכות של המדינה על ביצוע ההמצאה, ויותר מכל – העובדה כי ב"כ מר חומש עצמה הסתמכה על מועד זה לצורך חישוב המועד להגשת הערעור שכנגד (חישוב שהיה מוטעה, שכן פרק זמן של 30 ימים להגשת ערעור שכנגד הוא פרק הזמן שנקצב בתקנה 434 לתקנות סד"א ולא בתקנות בית הדין). בנסיבות אלה טענת מר חומש טוב היה לה אלמלא נטענה, וככל הנראה לא בכדי היא נטענה בלשון רפה ודרך אגב בבקשה להארכת המועד.

אף על פי כן – דין הערעור להדחות

14. כאמור, המועד להגשת ערעור שכנגד הוא עשרה ימים מיום שהומצא למשיב 'כתב הערעור'. בהתאם לתקנה 125 לתקנות בית הדין מוסמך בית הדין להאריך את המועד להגשת ערעור "מטעמים מיוחדים שיירשמו". כבר נפסק כי "אין בנמצא, בחוק או בפסיקה, רשימה סגורה של טעמים העולים כדי 'טעם מיוחד'. ספק אף אם ניתן לגבש נוסחה נוקשה אשר כוחה יפה לכל המקרים. אשר על כן, יש לבחון כל מקרה על נסיבותיו הוא"³.

15. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים אנו סבורים כי במקרה זה יש מספר טעמים שבמאחד מהווים 'טעם מיוחד' להארכת המועד, ונבאר:

16. בהתאם לפסיקה "הודעתו של בעל דין לצד שכנגד על כוונתו להגיש ערעור, הוכרה כטעם מיוחד להארכת מועד להגשת ערעור, כיון שיש בה כדי לשלול התגבשותה של "מעין חסינות" מפני המשך ההליכים"⁴. ההודעה מונעת מהצד

³ ע"א"ח (ארצי) 56/05 מאיר איתן - הילטון תל אביב בע"מ, (2005).

⁴ בשי"א 2108/99 עזבון המנוח סמואל נ' אוריאל, (2000); בשי"א 3094/01 שמואלי נ' עתים – סוכנות החדשות הישראלית, (2001).

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

שכנגד לפתח ציפיות בדבר סופיות ההליכים, בכך שהיא מביאה לידיעתו את כוונת המבקשת להגיש ערעור. במקרה שלפנינו, המדינה אמנם קיבלה את ההודעה על הכוונה להגיש ערעור שכנגד – לאחר שחלף המועד להגשתו, אולם היא הביעה הסכמתה להגשתו ביום 15.1.12 (המועד בו הוגש הערעור שכנגד בפועל) ובכך למעשה לא יכלה לפתח ציפיה ליחסיות מפני המשך ההליכים. טענת המדינה לפיה אין 'לתפוס' אותה בהסכמתה מאחר וב"כ המדינה סמך לעניין המועדים על ב"כ מר חומש לא ניתן לקבלה. שכן, הקובע בעניין זה הוא ההסתמכות בפועל, או ליתר דיוק העדר ההסתמכות בדבר סיום ההליכים.

17. זאת ועוד, זה העיקר, כבר נפסק כי קיומו של ערעור תלוי ועומד הנובע מאותו עניין, יש בו כדי להוות טעם מיוחד המצדיק הארכת מועד, שכן ממילא ההתדיינות תעסוק בכל הנימוקים שהביאו לתוצאה אליה הגיע בית הדין קמא וכלשון בית המשפט העליון: **"...במקרה כזה, הדגש הוא על קיומו של טעם סביר לאיחור, ואף אם טעם זה אינו מהווה, כשלעצמו, טעם מיוחד למתן ארכה, הרי שבשים לב לקיומו של הליך תלוי ועומד בבית המשפט, די בו בדרך כלל כדי להצדיק מתן ארכה"**⁵. אף בית דין זה נדרש לעניין ופסק: **"...יש ומשקלם המצטבר של מספר טעמים, אשר כל אחד מהם, כלשעצמו, אינו מהווה טעם מיוחד להארכת מועד, עולה לכדי טעם מיוחד כאשר מצרפים אותם יחד... הליך התלוי ועומד לפני בית הדין מהווה טעם אשר בצירופו לטעמים אחרים יכולים אלה להוות טעם מיוחד להארכת המועד, במיוחד במקרה שלפנינו בו מדובר באותם צדדים, כששני ההליכים מכוונים כלפי אותו ערעור על פסק דין"**⁶.

במקרה שלפנינו, אמנם האיחור הוא משמעותי והסיבות לגרימתו (מחלת ב"כ וטעות באשר לפרק הזמן העומד להגשתו) אינן עולות לשעצמן כדי טעם מיוחד, אך נוכח הסכמת המדינה להגשת הערעור שכנגד במועד בו הוגש הרי שביחד עם העובדה כי עסקין בערעור שכנגד יש לראות בנסיבות משום 'טעם מיוחד'.

18. בהקשר של הערעור שכנגד טענה המדינה כי נפלו בחלקים ממנו פגמים אשר הם לשעצמם אינם מצדיקים את מתן הארכה או מתן ארכה 'מסוייגת'. איננו סבורים כי זו המסגרת לדיון בטענות בקשר לפגמים אלה או אחרים שנפלו

⁵ בשי"א 2124/03, דולב חברה לביטוח בע"מ נ' עכסה כהן (2004).
⁶ עא"ח (ארצי) 1005/02 קובטי הישאם - מועצת העדה האורתודוקסית בנצרת, (2002); ע"ע (ארצי) 5709-12-10, עירית אילת ואח' - ארז ליאור ואח' (2011); ע"ע (ארצי) 25421-06-10 מכלוף בכור ובניו בע"מ - איבנוב מיכאל, (2010).

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ר 9952-04-12

בהודעת הערעור שכנגד. ככל שהמדינה סבורה כי חלקים מהודעת הערעור שכנגד אינם מתאימים לערעור שכנגד עליה להתכבד ולהגיש בקשה מתאימה שתדון כמקובל.

סוף דבר

19. הערעור נדחה. לאור התוצאה אנו מחייבים את המדינה לשלם למשיב הוצאות ערעור זה בסך של 2,500 ₪ תוך 30 ימים ממועד קבלת פסק הדין.

ניתן היום, ד' תשרי תשע"ג (20 ספטמבר 2012), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

אילן איטח,
שופט

רונית רוזנפלד,
שופטת

ורדה וירט-ליבנה,
שופטת, אב"ד

גברת דיתי שרון,
נציגת ציבור (מעבידים)

מר ישראל דורון
נציג ציבור (עובדים)